

DEMOKRACIJA

Leto V. - Štev. 34

Trst - Gorica 24. avgusta 1951

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Upravlj. Trst, ulica S. Anastasia 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Narodnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni
računi: Trst štev. 11-7223, Gorica štev. 9-18127

Izhaja vsak petek

Neodvisne liste

Po naših vseh še vedno hodijo in šario nekateri posamezniki, ki prigovarjajo ljudem, naj postavijo pri prihodnjih občinskih volitvah politično neodvisne, nekakšne občinske gospodarske liste. Čas je da izpogovorimo tudi o tem jasno besedo.

Kaj pomeni v današnjem trenutku takšna neodvisna lista?

Taka lista je predvsem izraz političnega figurista! Zato se zanje navdušujejo taki, ki bi bili radobri na vse strani, ki nimajo poguma, da bi odločno krenili po edini možni poti, katera še preostaja zavednim Slovencem na Tržaškem, in to je po poti Slovenske narodne liste.

S tako listo obenem občine ne bi jasno odgovorile na vprašanje, če so njihovi prebivalci za obranitev Samostojnega tržaškega ozemlja ali ne. Pri volitvah, od katerih je nedvomno v veliki meri odvisno čim hitrejša izvedba vseh določilki zadevajo ureditev Svobodnega tržaškega ozemlja, bi se na ta način politični kratekovidni skrili pod mizo. Njihovi glasovi pri tehtaju volje prebivalstva ne bi steli kajti brezbarvneži in naivneži se nikdar niso nikjer nič pomneni.

Glasovi, dani neodvisnim listam, bi bili v tej borbi za ali proti Svobodnemu tržaškemu ozemlju politično izgubljeni! Kdo je pripravljen, prevzeti nase to odgovornost?

In še tretje. Vse dosedanje izkušnje so nam pokazale, da se marsikater naša upravičena zahteva razbije na ugotovitvi: »Kaj pa vendar pomenite? Za slovenske liste je glasovalo samo 2,6 odst. glasov. Kako si sploh upate kaj zahtevati, ko vaši ljudje sploh nimajo poguma, politično pokazati, da žive na tem področju in da se čutijo medsebojno povezane? Iz volitev leta 1949 ni dobila nobena slovenska politična stranka ali skupnost legitimacije, s katero bi se lahko upravičeno predstavljala kot predstavnica večine tukajšnjih Slovencev. Ta odgovor, ki ga prve občinske volitve niso dale, pa morajo dati druge, te, pred katerimi se sedaj nahajamo!«

Slovenci, kakor tudi drugi Jugoslovani na Tržaškem, potrebujemo namreč močno jelo, ki nas bo v političnem življenju dostojno predstavljalo. Pokazati moramo, da se zavedamo usodne odgovornosti, ki leži nad nami pri prihodnjih občinskih volitvah, ko gre za biti ali ne biti. Zato ne smemo iti v volitivo bitko razbiti v posamezne brezbarvne četice, skriti pod raznim simboli grozov, srpov, lopat, ampak moramo pokazati svojo zrelost s tem, da nastopimo povsod pod svojim skupnim, častnim slovenskim imenom, za katerim stoji tudi primeren širši narodni politični program, ne pa samo ozka zasebna ali občinska kratekvost. Zato moramo vse poziku, se za take neodvisne liste samousojati!

Kdo bi imel koristi od takih neodvisnih list?

Če pogledamo nekoliko globlje, potem vidimo, da Slovenci prav gotovo ne Italijanski iridentisti si ne morejo želeti drugega, kakor da bi se povsod postavile take liste in da bi po možnosti tudi zmagali. Potem bi lahko takoj trobili, da je to jasen znak, da je »miren slovenski kmetiji si politike, da ne nasprotuje povratku Italije, in da ne mara tistih, ki so proti Italiji. Ali niso v tem smislu že izkorisčali samostojnih list po prejšnjih volitvah?«

Vsekakor je italijanski iridentizem prvi, ki si obeta ob neodvisnih liste največje koristi ter jih zato tudi skrito podpira in vsljuje. Drugi, ki bi imeli od tega korist pa so babilčevci, ki so si lastili do nedavnega monopol nad političnim zastopanjem našega slovenskega živja na Tržaškem. V isti, v kakršni so, se boje, da bi prihodnjih občinskih volitvih odkrili vso njihovo revščino. Ker vedo, da sami ne bodo mogli več ničesar rešiti, skušajo sedaj prenesti težje svoje nevrečne preteklosti na skupne rame.

Tako stoji stvar in vse, kar govorje agitatorji drugega, je samo zavestno prikrivanje resnice ali popolnoma politična naivnost. Tudi ugovori, da so neodvisne liste potrebine zaradi uspešnejšega uveljavljanja občinskih gospodarskih koristiu, ne drži! To je samo kamuflaža, da ne bi volivci videli tege, kar se za takimi listami pravzaprav skriva. Slovenska narodna lista bo itak postavila za vsako občino poseben gospodarski program in tudi njen splošen okvirni program je tako širok, da bodo vancenčensko lahko vse tiste zahteve in načrti, ki jih bodo volivci v posameznih občinah predlagali.

KDO JE ZARES PRISTAŠ MIRU?

Najnovejši potek pogajanj na Koreji dokazuje vsemu svetu, da so komunisti netilci vojne

Ko stoji danes svet na strašnem razpotu, ki se mu pravi »MIR ali VOJNA?«, je prav gotovo maločdo, ki bi se lahkega srca odločil za vojno in ne za mir.

Zahodni demokratični svet je po svojih človečanskih izročilih in političnih izkušnjah odločno predan stvari miru. Izkusnje prve in še bolj izkušnje druge svetovne vojne so nas podučile, da oboroženo obravnavanje med sprotnimi državami in zavezniki bloki ne rešuje spornih vprašanj, ampak ustvarja nova, ne manj zapletena vprašanja, ki silijo človeštvo v obup in splošno bedo.

Prav zaradi tega je zahodni demokratični svet zagovornik miru in sprave na svetu!

Kdo ima koristi od tega, da vribari v kalnem? Komunizem, ki mu je mirni razvoj v demokratičnem ozračju močna ovira pri razpredelanju organizacijske mreže sovraštva in mrzje.

Kdo ima koristi od tega, da podpihne najnižje človeške strasti? Komunizem, ki mu je vojno hujšaštvo edino sredstvo, da ustvarja med razočaranimi ljudskimi množicami potrebljno ozračje za pravljajanje svojih revolucionarnih podvigov z drznega vida splošne svetovne proletarske revolucije ali pa v dobrodošli senči nacionalnih uporov zatiranih narodnostnih skupin.

Kdo si lahko obeta koristi od nove splošne morje človeštva? Sami komunisti, ker upajo, da bodo na vesoljni razvalini zagospodovali nad vsemi narodi sveta, katerim sta danes mir in demokracija varno zavetje pred pripravljalci se nevarnostmi.

Ce smo si na jasnem gledi vsega tega, bomo pravilno dojeli vso ogromno bedo korejskega ljudstva, ki mu je komunizem s svojim zločinskim početjem spremenil bogato državo v prostrano pokopalisko. Komunistični voditelji so bili prepričani, da bo po njihovem neizzvanem napadu na Koreji demokratični svet klecnil in prinal svojo nemoc in nepripravljenost. Demokratični svet pa je po svoji predstavnici, Organizaciji združenih narodov, dokazal, da je kljub svoji navidezni trenutni nemoci zaradi razočritev zahodnih miroljubivih sil odločen, da kljubuje vsakemu nasilju.

Koreja je odprla zahodnemu svetu oči!

Pravočasno je segel Zahod po neljubih oborožitvenih ukrepih, skoraj v zadnjem trenutku preprečil najhujše zlo na korejskem bojišču in se v teku enoletnih junških napadov povzpzel ne samo kot enakovreden nasprotnik komunističnemu napadalcu, ampak kot odločujoči činitelj v svetovnem političnem in vojaškem dogajjanju.

Kljub temu je Zahod pristal na komunistični predlog o začetku pogajanj za sklenitev premirja na korejskem bojišču. Zakaj? Saj so

sile OZN na korejskem bojišču zmagovali prodiralne in naganjajo komunistične tolpe nazaj proti korejskim mejam! Prav s to svojo pripravljenostjo na mirno ureditev korejskega spora je Zahod dokazal svojo privrženost stvari miru in mednarodne sprave. Vso svojo trezje so upravičeno zagovarjajo razmejitveno velikodušnost. Je Zahod dokazal

tudi doslej pri vseh pogajanjih za sklenitev premirja v Kesongu. Trdmost vzdržanje komunističnih zastopnikov na razmejitveni črti, zavrniti s političnimi vidikov ob 38 vzporedniku, ni spravilo z ravnotežo vojaških zastopnikov OZN, ki upravičeno zagovarjajo razmejitveno črto vzdolž sedanjega bojišča.

Kdo si je iskreno želel miru in kdo računa, da bo samo z orožjem izsilil odločitev?

Komunisti so se v teku pogajanj oddahnili od preganjanja k severu po nadmočno oboroženih demokratičnih silah! Sicer se pogajanja niso zavlekla do deževne dobe in zime, kot so upali komunisti, vendar so jim dala priliko, da se njihova vojska preuredi in spočita nadaljuje v jančo brezigradni borbi.

Nad Korejo, spremenjeno po enoletnih bojih v veliko pokopalisko sredni neizmerne gorje, je zoper zavladala smrt v spremstvu učinka in gladu!

Podložniške oborožene sils

Pomočnik angleškega zunanjega ministra, Ernest Davies, je na vprašanje v angleški spodnji zbornici prikazal stanje madžarskih, romunskev in bolgarskih oboroženih sil takole:

Madžarsko redno vojsko cenijo na najmanj 100.000 mož proti 70.000, ki jih dovoljuje mirovna pogodba Romunski redna vojska ima po teh centivih 240.000 mož, medtem ko bi jih smela imeti po mirovni pogodbi le 138.000. Bolgarija pa 150.000, čeprav po mirovni pogodbi ne bi smela imeti nad 65.500 Nadalje smatrajo, da imajo omenjene tri podložnice skupno še 150.000 mož v polvojaških organizacijah česar mirovne pogodbe sploh ne dopuščajo.

VAŽNA IZJAVA ZVU

Urad za obveščanje javnosti pri ZVU je izdal sledete sporočilo:

„Dne 21. avgusta dopoldne so voditelji petih političnih strank - krščansko-demokratske, socialistične stranke za Julijsko krajino, liberalne, republikanske in kavaljkvištine - zaprosili za sprejem pri generalu Wintertonu, da bi predlagali odgoditev občinskih volitev na Svobodnem tržaškem ozemlju, ki so določene za 7. in 14. oktober.

Ko je general Winterton slišal njihovo stališče, jim je odgovoril, da so bili sedanji občinski sveti izvoljeni 1949. za dobo dveh let in da za to vidi težavo v tem, kako naj bi prislo do odgoditev volitev. General Winterton je dejal, da so njihova stališča zelo zanimala, vendar da po njegovem mnenju ne opravljajo odgoditev v zadnjem trenutku.

GENERAL WINTERTON JE VODITELJEM POLITIČNIH STRANK POUĐARIL, DA STA BILA DNEVA VOLITEV ZA LETO 1951 DOLOČENA NA PRIPOROCILO CONSKEGA PREDSEDNIKA.

„Vetrovi svobode“ preko železne zavese

Osem največjih protokomunističnih organizacij zahodne poloble se je v križarski vojni za svobodo združilo v novem načinu obveščanja narodov o strani železne zavese. Kampanja »Vetrovi svobode« ima namen, najti nova pota in sredstva, kako obvestiti narode onkraj železne zavese o svobodoljubnih namenih zahodnega sveta.

Predstavniki te nove križarske vojne za svobodo obveščanja so pred dnevi v Münchenu spustili v zrak 2000 balonov, ki so po vetrovih odnesli nad Češkoslovaško 2 milijona letakov s poslanico, pisano v češčini.

Atomská podmornica

Ameriški inženir K. A. Kesseling je izjavil, da bodo stale podmornice na atomski pogon, ki jih nameravajo izdelovati v Združenih državah, štirikrat toliko kot podmornice z Diesel-motorjem, da pa bodo lahko ostalo mnogo daljši čas pod vodo. Ker bodo atomske podmornice mnogo bolj učinkovite, bo zastavljalo manjše število podmornic. Za Diesel-motorje je treba od časa do časa obnavljati zrak, pri atomskem pogonu pa to odpade in tako bo lahko ostala podmornica pod vodo cele dneve, ker bo morala priti na površino samo zaradi obnavljanja zraka za posadko.

Prekosili so Hitlerja

V primeru zrušenja železne zavese bi se nudil svobodnemu svetu strašen prizor človeške okrutnosti, ki ga omikani svet ne pomni

2. avgusta so poročali s Svedske o dogodku, katerega so označili kot prvi upor na komunistični vojni ladji po ruski revoluciji. Moštvo nekega poljskega minolovca je namreč spravilo svoje častnike za zapah in pristalo z ladjo v nekem švedskem pristanišču. Dvanajst članih posadke je zaprosilo švedske oblasti za politično zavetje.

Dne 5. avgusta so sporočali iz Stockholmha, da je prispel na Svedsko nek nemški mornar, ki je skočil z neke sovjetske ribiške ladje in plaval proti švedski obali, dokler ga niso rešili švedski pomorski piloti. Tudi on je zaprosil za politično zavetje. Izjavil je, da sta še dva druga mornarja skočila z njim v morje, da bi se rešila na Svedsko.

Isto poročilo s Svedske pravi, da

je od konca vojne do danes za teklo na svedsko ozemlje z namenom, da bi dobili politično zavetje, okrog 10.000 beguncev iz komunističnega poljskega minolovca, ki namečajo spravilo svoje častnike za zapah in pristalo z ladjo v nekem švedskem pristanišču. Po njegovem opisanju je že predsednikova palata same prvi dokaz te prenatrpanosti raznih uradov in ustanov v državnimi namenih.

Desetitočni begunci pa so se izmaznili mimo komunističnih obmejnih straž v Srednji Evropi. Počut je primer nemške komunistične slepotne kraljice v vzor komunističnega dekleta, ki se je zatekla na področje zahodnega Berlina.

Od teh beguncev in iz drugih virov za železno zaveso dobiči predstavnik zavetovanje Združenih narodov in ves svetni svet poročila, iz katerih je razvidno, da je začel Kremlj se z večjo okrutnostjo zatirati svoje žrtve. Zlasti se je razvilo množično prisilno preseljevanje prebivalstva, kakor ga izvajajo zadnje čase v »redčem paradižu«. Te preseljevalce spravljajo v nova koncentracijska taborišča za prisilno delo.

Cistka se je razširila zdaj tudi na komunistične vojske v podložniških državah, kar dokazuje množično oboroženje v težave pri študiju in v svojem podklicu. Cesti, ki so jih dosegli, so podlagi največjih poročil, katera je prejela Organizacija združenih narodov, ki pa pravilno, da se v primeru zrušenja železne zavese nudi svobodnemu svetu strašen prizor človeške okrutnosti. »Spoznali bodo svet, v katerem človeško življenje nima cene in kjer se izvajajo najhujši množični umori, kar jih pomni civilizirani svet«, piše »New Orleans Times«.

Nekdo poročilo, ki je bilo izdanje zadnjega nedelja v Flushing Meadowu (sedež Združenih narodov), in ki je bilo prijetno posredno v neposredno zapošlenih 50 oseb. Podobno je v vsej državi. Medtem ko je imel fašizem, ki je včasih svoj nos v vse kotičke javnosti, in privatnega življenja, samo 700 tisoč državnih uslužencev, jih danes nad 1,100.000. To pomeni, da jih je danes skoraj 60 odst. več kaznike pa leta 1939.

Razumljivo je, da toliko število uslužencev ne more biti primerno plačanih. Od kod pa naj prihajajo dohodki, ki bi krili potrebe izdatke? Vsi dohodki, ki so posredno na kraljevske palade in dvorce e-nostavno na predsednikova republike. Pri sklenjeni redukciji personal

VESTITI Z GORIŠKEGA

ODGOVOR "GIORNALU DI TRIESTE"

Obisk maršala Montgomeryja

V današnjem svetu voda zmeda in tema, preko njega hrume vojne. Povsod v mestih in na vaseh, v rudnikih in pristanjih, v Indoneziji in na Koreji pa srečujemo močno, skrajno bojevito silo, ki strema za tem, da si osvoji ves svet. Zadnji odmeti mirovnih fanfar na berlinskem mirovnem festivalu zvenijo kot uvertura v novo peklenko simfonijo uničevanja in smrti.

Vsi ljudje na svetu so miroljubni in si že žele mirnega sožitja z vsemi drugimi ljudmi. Ljudje sploh nečejo, da jih kdo moti v njihovem miru. Toda so drugi, ki morajo motiti tam.

V vseh italijanskih mestih krize raz židov napis »W il comunismo in »W MSI. Toda kaj naj bi mesto tega pisali po zidovih: »W — kaj? Izgleda, da današnja Italija nima več svojega duha in svojih idej, nima več mož, ki bi ji svetili na poti v novi svet. To dokazuje, da poraz v zadnji svetovni vojni ni bil, kot hčelo prikazati, samo poraz fašizma, ampak poraz Italije. Zrinjena iz vseh svojih prekomorskih posesti, kjer je pustila samo siedove delavnosti svojih ljudi in krvave srage, se je oprijetla konjunkturične politike okoli atlantskega pakta. Ta njenja politika pa se je zadnje tedne pokazala v pravilu, v drobnjakarskem izsiljevanju glede Trsta. Uradna in neuradna javnost piše in govorji o odpravi mirovne pogodbe, o prekinitvi diplomatskih odnosa s SSSR, o izstopu iz atlantske zveze in še o mnogem sličnem. Odpoved mirovne pogodbe pa pomeni ponovno vojno stanje.

Taka odločitev ne more sloneti na težnji po novih slavnih vojaških podvigih ali bolje po vojaških avanturah, niti na duhu evropskega solidarnega čuta. Posledica tega koraka pa ne bo nikdar odkrito mednarodno sodelovanje.

Prekinitev diplomatskih odnosa s SSSR pa bo lahko le formalna značaja, kajti premnogo italijanskih parlamentarcev in senatorjev nemoteno vzdržuje bolj kot prijateljske »diplomatske« stike z Vzhodom za zaveso. Uradna prekinitev bo lahko samo okreplila in pogibila diplomatske zveze teh ne brezpomembnih voditeljev.

Izstop iz atlantske zveze pa pomeni lahko samo prostovoljni prehod v brezbrambnost, vojaško in gospodarsko. Posledice takega stanja so logične.

To je trenutka uradna Italija že ni izgubila živcev in se vedno izpoljuje prevezte mednarodne obveznosti. V tem okviru je tudi podpoveljnik atlantskih sil maršal Montgomery obiskal Gorico in Šredpolje.

Ni prvič, da je tuj vojaški dobrojanstvenik pregledal in branil italijanske meje. Mi jih pomnimo celo lepo vrsto od Franca Focha-a, do Nemca Rommela in Kessellringa ter sedaj Angleza Monty-a. V tej vrsti ni zadnji pojitaljani Slovenec gen. Skodnik.

Krajevni tisk je vsem tem tujim vojkovodjem vsikdar in čas primerno kadil, niti manj Rommel-u lot »največjemu prijatelju tržaški Italijanov gen. Airey-u. Da je zopet enkrat na vrsti »pripljubljeni Monty«, nas ne čudi. Cudi nas pa, da se v današnjem skrajno napetenem trenutku lahko izrablja od strani tega tiska imen položaj podpoveljnika atlantskih sil za vojno-

hajskaške namene ob neurbanljivi meji, ki bo varna pred vzhodnim valom le dotele, dokler jo bo branil s svojimi junaškimi prsi jugoslovanski vojak. Ko tega zmanjka, bo še nastopila usodna ura za italijanskega vojaka in njegovo poveljstvo.

Cela Evropa je danes ogrožena od iste imperialistične bojevite sile. Mentalitetu italijanske javnosti pa že danes zopet kaže z nožem, namenjenim v hrbot tistih, ki nudijo najboljše pogoje, da bodo brali tudi te meje pred navalom boljševizma. In ti so na tem sektorju samo jugoslovanski rodoljubi, katerim je priznal vso čast zaradi borbenosti sam predsednik Truman, ki vidi v njih, ne glede na trenutno komunistično vodstvo, edini pogoj in sredstvo za učinkovito obrambo tega dela Evrope! Osem milijonov italijanskih komunistov in dva milijona italijanskih fašistov ne morejo biti potrebno in prepričljivo jamstvo za obrambo državnih meja! Na žalost pa je prav tako!

To smo napisali v odgovor listu »Giornale di Trieste«, ki je po svoje poročal o namenu Montgomeryjevega obiska v Gorici.

V soboto 18. t. m. je namreč obiskal Gorico podpoveljnik atlantskih sil angleški maršal Montgomery v spremstvu italijanskega generala Castiglionija. Montgomery je šel na goriški grad in si od tu ogledal državno mejo. Nič novega in prav nič nenavadnega ne more biti v tem Montgomeryjevem ogledu goriškega predela italijanske državne meje. In tudi nič skrivnostnega. Kot podpoveljnik atlantskih sil, je povsem naravno, da mora poznati natančen potek raznih državnih meja.

Toda »Giornale di Trieste«, ki nosi očala »skrivenih meja«, meni,

da je prišel Montgomery v Gorico z namenom, da jih potisne še bolj v srce slovenskega naroda, da s bo laški šovinizem še enkrat pase in živel na račun Slovencev!

Izgleda, da sam italijanski general Castiglion, ki je maršala spremelj, ni vedel, zakaj pravzaprav gre! Bistromni »Giornale di Trieste« pa je takoj uganil..., da mu bo brž maršal Montgomery popravil skriveno mejo!... Ni mu prišlo na misel, da je Jugoslavija tista, ki zahteva, naj se meja v tem predelu popravi v njeno korist, in da nima Italija niti najmanjše uparenosti, zahtevati kakega popravka, saj ni za goriško mejo noben Italijan, medtem ko je samo v goriški občini dvanaest tisoč Slovencov!

Ameriški državni tajnik obvešča kongres o položaju v Jugoslaviji

Peto poglavje je, kot smo že rekli (glej »Demokracijo« z dne 17. t.m.), posvečeno kritičnemu opazovanju položaja v Jugoslaviji glede na človečanske svoboščine in pravice, in sicer v smislu note z dne 26. januarja 1951, v kateri, kot že vemo, ameriška vlada odkrito pove jugoslovanski vladni in jugoslovenskemu ljudstvu, naj ameriške pomoči nikar ne razlagajo, kot da bi Amerika odobravala metode sedanjega režima, v kolikor zatirajo politične, gospodarske in verske svoboščine. Kako je torej s temi svoboščinami? Oglejmo si v dobesednem prevodu načrtevneje odlomke tega dela počila.

O človečanskih pravicah na splošno pravi poročilo:

»Od kar je v juniju 1948 Jugoslavija prelomila s Kominformom, je bilo opaziti neke znake za večje spoštovanje človečanskih pravic v tej državi. Vendar pa dosedaj še ni prišlo do nobene osnovne sprememb v političnem sistemu, ki je jugoslovenskemu ljudstvu vzel in mu odreklo še vedno mnoge politične svoboščine. Morda se je razvilo tudi nekaj dobre volje za spoštovanje pravic posameznikov, toda položaj prav gotovo ne smemo primerjati z razmerami v zahodnih, demokratiskih državah.«

Svoboda gibanja

Svobodo gibanja opisuje poročilo kot »svobodo gibanja v notranjosti države in pravico tudi državo zapustiti. O teh svoboščinah piše:

»Svoboda gibanja v notranjosti države je omejena v glavnem znotraj gospodarskih omejitev. Delovne pogodbe na primer vežejo delavce na določen kraj za določeno dobo. Drugače se zdi, da večina državljanov precej svobodno potuje po državi. Toda tako rekoč popolnoma izključeno je, da bi kakšna neuradna oseba dobila dovoljenje za potovanje izven države.«

Verska svoboda

Ta del poročila je precej sporen in škof Ready iz Columbusa je na kongresu katoliških časnikiarjev očital državnemu tajniku, da je našel komunističnim potvarjanjem. Dobesedni prevod tega odlomka poročila se glasi:

»Zelo pičel je napredek v smeri, da bi se versko življenje, osvobodilo državne kontrole. Na tem področju je še dokaj prostora za izboljšanje. Nato ugotavlja poročilo, da je država popustljivejša s pravoslavno in muslimansko versko skupnostjo, medtem ko je »voblj surova s katoliško cerkvijo«. Vpis je, da je zelo malo upanja, da bi vladu katoliški cerkvi in sponksi verski skupini dovolila, da bi mogla odprieti v bližnji bodočnosti svoje lastne verske šole. Toda upanje prevladuje, da se bo pritisnil na duhovnike, da izdajo spovedne tajnosti, sčasoma zmanjšal in mora sponski prenehali.«

Svoboda govora, tiska, zborovanja

Poročilo glede teh svoboščin ne ve povedati skoraj ničesar in je na področju B šele po evakuaciji

kratko ter suhoporno. Odlomek se glasi:

»Ob nobeni teh svoboščin se ne more trditi, da obstaja v Jugoslaviji, če sodimo po zahodnih razmerah. Res pa je, da se je zadnje čase opazilo, da so posamezni navadni državljan postali nekam bolj priznani, izpovedati svoje misije javno in brez strahu, čeprav izpovedujejo misli in stališča, ki niso v soglasju z vladnimi nazori. Ne sme pa obstojeti nobena stranka in nikak tisk, ki bi bil v opoziciji proti sedanjemu režimu.«

Novice z Zahoda

Porodilo piše: »Glede tega je bilo nekaj izrazitega napredka. Število obiskovalcev prostorov informacijskega urada ameriškega veleposlaništva v Beogradu je od junija leta 1948 do 20.000 do 32.000 na mesec. Od novembra leta 1950 je prihajalo v te prostostev 1.500 obiskovalcev. Anglesko in srbohrvatsko pisane knjige in publikacije se pridno berejo in izposajajo. Jugoslovani smejo

menda svobodno poslušati oddaje radijske postaje »Glas Amerike. Jugoslovanski uradni krogi so zadnje čase pokazali naraščajoče zanimanje za kulturne stike med Ameriko in Jugoslavijo.«

Gospodarska svoboda

Tudi na tem področju ugotavlja poročilo, da se jugoslovanske razmere kaj malo skladajo z zahodnimi, in prav: »Sedanj voditelji Jugoslavije, ki so komunisti, nimajo takega pojmovanja o gospodarski svobodi, kot ga imamo mi tukaj. Njihova zamisel »gospodarske svobode pomeni, da je država lastnik vse industrije in da je zaseben kmetijstvo ukinjeno in spremenjeno v kolektivno. Ni treba pričakovati nobenih osnovnih sprememb tega njihovega gospodarskega sistema. Vendar pa je bilo zadnje čase nekaj razvojnih pojavov, ki pričajo, da se Jugoslavija le oddaljuje od vzorcev Sovjetske Svezije in njenih podprtih držav v vzhodni Evropi ter da le daje nekoliko več možnosti svobodnega gospodarske-

ga udejstvovanja posameznemu državljanu. Delavski svet, ki so postavljeni po vsem obrati, imajo omenjeno sovpliv na vodstvo gorata Lani se je na primer jugoslovanska vlada potrudila, da bi decentralizirala nadziranje industrije in je pri tem dosegla nekaj uspeha. Tu je jugoslovanska vlada vrnila zasebnemu vodstvu manjše število gospodarskih in obrtniških podjetij. Ties je tudi, da je trenutno dejansko ustavljeno vsako nadaljnjo komunitiziranje kmetijstva.«

• • •

To so glavne točke poročila ameriškega državnega tajnika kongresu o položaju v Jugoslaviji, ki je iz razumljivih razlogov skrajno uradno vlijedno in stvarno ter glede na trenutni položaj marsikatero stvar nedvomno, če le more, oleša. Toda vkljub temu razvidimo iz njega, da so opazovalci pravilno ugotovili nasileni in komunistični značaj sedanje jugoslovanske vladavine. Amerika torej ne vidi jugoslovanski »ljudski demokracije nekaj takega, s čimer bi soglašala ali kar bi odobravala. Podpira pa iz čisto hladnega zunanjopolitičnega računa in pri tem dobro ve, kakšna in koliko je titokracija dejansko vredna.«

(Podatke o poročilu smo povzeli iz »Pregleda«, ki ga izdaja »Narodni odbor za Svobodno Evropo« v New Yorku)

Akrobacije logike

Kdo sme govoriti in odločati v imenu Tržačanov?

Enzo Grazzini na žalost ne piše več tako pogostoma, rekli bi ko strojnica. Da bi pa ne bilo praznine, skrbni Diego de Castro, ki zopet čeče oglaša v »Giornale di Trieste«.

Oba nastopata dokaj samozvestno. Oba govorita v imenu vseh Tržačanov ali pretežne večine italskega prebivalstva. Oba se vjemata v trditvi, da je celotno Svobodno tržaško ozemlje skoz in skoz italijanska zemlja. Diego de Castro nam za to daje tudi nepobiten dokaz: Američani so proglašili, da je Svobodno tržaško ozemlje italijanska zemlja. Torej Američani vsi po vrsti od prvega do zadnjega! Ali pa le nekateri Američani? Ali njihova večina? Ali pretežnost ali nekateri, za katerih imena Diego de Castro ne ve, o katerih ne ve niti, kdo so in kako se imenujejo? Po Diegu de Castro bi človek sodil, da Američani na splošno odrejajo narodnost Svobodnega tržaškega ozemlja. Cemu torej volitve v začetku oktobra? Cemu dalje vraćanje Saturnije in Vulkanske Trstu? Cemu torej italijanske obljube učradništvu zaveznške uprave? Kaj pa po Diegu de Castro ni prebivalstvo, oni, ki odreja — v kolikor mu seveda to dopušča kontrolna komisija anagrafske urade — svojo narodnost in svojo politično opredelitev, ampak »Američanie...«

Enzo Grazzini in z njimi skupaj republikani so namreč napravili eno plitko gonjo s plebiscitem na področju B. Zahtevajo namreč glasovanje na celotnem ozemlju, ali pa v skupnem učradništvu zaveznške uprave — nikakor ne računa italijanske vlasti.

Niti v glavo nam ne pade, da bi pobijali Grazzinije statistične verjetnosti, ki naj bi dokazovale isto, kar bodo brez Grazzinijevih pomoči v nekaj tednih pokazale volitve, v kolikor te ne bodo v posmeh demokratičnim načelom, kot so bile volitve 12. junija 1949. Oni, ki bi namreč v primeru plebiscita mogli potegniti krajski konec, bi mogli namreč biti prav tisti, ki ga tako bučno zahtevajo.

Plebiscit bi pač moral biti resnično izraz ljudske volje. In ta izraz ljudske volje bi se v primeru plebiscita moral spoštovati. Teritorialno bi naši glasovi morali veljati prav toliko kot italijanski.

Tudi ljudje, naši ljudje, tu na skrajnem paroboku slovenske zemlje!

Tu so vam pristne kraške korenine, z njožem obdeluje svoje skromne doline, mladina pa stoji ob cesti in bi se najraje kar pomešala med svetlobo brez daljnega doseganja Jugoslavije. Ali zakaj samo te tri istarske občine?

Na področju A so namreč tri občine Zgonik, Repentabor in Dolina, kjer Italijani niso postavili niti enega kandidata, ker bi ne bili dobili niti enega glasu! Razen tega je po se občina Nabrežina-Devín, kjer je taka »sporazumaška«, torej italijanska lista dobila le okroglih 10 odst. vseh oddanih glasov. Zakaj bi te štiri občine ne imelo iste pravice samoodločitve, kot one tri iste? S čim so eni zasluzili večje spoštovanje kot drugi? Morda zato, ker so naši padali v borbah, drugi pa so čakali? Italijani hočejo plebiscit. V primeru plebiscita v Gornji Šleziji so bile svoj čas Nemčiji dosegne tiste občine, ki so glasovale za Nemčijo, Poljski pa one, ki so glasovale za Poljsko. Podoben postopek je bil tudi v drugih

jugoslovanski vojske in še poten pod izvestnimi jamstvi. Vendar si pa niso še na jasnom o tem, kdo naj glasuje, ali samo tisti, ki so rojeni v Trstu, ali pa tudi oni, ki so tukaj trajno nastanjeni, ali pa samo Italijani državljanji, ali pa tudi tisti, kateri je anagrafski urad blagohotno izključil iz Italijanskega državljanstva.

Toda tudi tedaj ne bi hoteli, da se glasuje za Svobodno tržaško ozemlje, ampak le za Italijo ali Jugoslavijo, češ, da je živiljenjska ne sposobnost Svobodnega tržaškega ozemlja dokazana. Grazzini računa namreč s tem, da bi v tem primeru oni ostanek Slovencev in Hrvatov, ki jim anagrafski urad ne bo mogel odreči Italijanskega državljanstva, vendarle raje glasoval za demokristjansko Italijo, zemljo krščanske ljubezni do bližnjega, kot pa za komunistično Jugoslavijo. Seveda misli pri tem Grazzini tudi na to, da mora pa usodi celotnega Svobodnega tržaškega ozemlja odločiti absolutna večina in ker šteje od skupnega števila vsega prebivalstva 400.000 Trst sam 300.000 duš, mora veljati pač tisto, kar bo odločila večina Tržačanov.

Njegova logika pa pozna še bolj čudno slednost: Grazzini namreč kaže, da ne more verjeti, da bi glasovanje Tržačanov moglo biti drugačno, kot pa je bilo 12. junija 1949. Grazzini računa torej z ono nepremakljivostjo tržaških volivcev, s katero — sodeč po »povratku« Saturnije in Vulkanske Trstu? Cemu torej italijanske obljube učradništvu zaveznške uprave? Kaj pa po Diegu de Castro ni prebivalstvo, oni, ki odreja — v kolikor mu seveda to dopušča kontrolna komisija anagrafske urade — svojo narodnost in svojo politično opredelitev, ampak »Američanie...«

Enzo Grazzini in z njimi skupaj republikani so namreč napravili eno plitko gonjo s plebiscitem na področju B. Zahtevajo namreč glasovanje na celotnem ozemlju, ali pa v skupnem učradništvu zaveznške uprave — nikakor ne računa italijanske vlasti.

Niti v glavo nam ne pade, da bi pobijali Grazzinije statistične verjetnosti, ki naj bi dokazovale isto, kar bodo brez Grazzinijevih pomoči v nekaj tednih pokazale volitve, v kolikor te ne bodo v posmeh demokratičnim načelom, kot so bile volitve 12. junija 1949. Oni, ki bi namreč v primeru plebiscita mogli potegniti krajski konec, bi mogli namreč biti prav tisti, ki ga tako bučno zahtevajo.

Plebiscit bi pač moral biti resnično izraz ljudske volje. In ta izraz ljudske volje bi se v primeru plebiscita moral spoštovati. Teritorialno bi naši glasovi morali veljati prav toliko kot italijanski.

Tudi ljudje, naši ljudje, tu na skrajnem paroboku slovenske zemlje!

Tu so vam pristne kraške korenine, z njožem obdeluje svoje skromne doline, mladina pa stoji ob cesti in bi se najraje kar pomešala med svetlobo brez daljnega doseganja Jugoslavije. Ali zakaj samo te tri istarske občine?

Na področju A so namreč tri občine Zgonik, Repentabor in Dolina, kjer Italijani niso postavili niti enega kandidata, ker bi ne bili dobili niti enega glasu! Razen tega je po se občina Nabrežina-Devín, kjer je taka »sporazumaška«, torej italijanska lista dobila le okroglih 10 odst. vseh oddanih glasov. Zakaj bi te štiri občine ne imelo iste pravice samoodločitve, kot one tri iste? S čim so eni zasluzili večje spoštovanje kot drugi? Morda zato, ker so naši padali v borbah, drugi pa so čakali? Italijani hočejo plebiscit. V primeru plebiscita v Gornji Šleziji so bile svoj čas Nemčiji dosegne tiste občine, ki so glasovale za Nemčijo, Poljski pa one, ki so glasovale za Poljsko. Podoben postopek je bil tudi v drugih

primerih. Ali je logično, da bi se na primer v Trstu morala spoščati volja 51 odst. glasovalcev, v občini Nabrežina-Devín pa se ne bi spoščovala volja 90 odst. prebivalstva?

Ko vidimo, kako Italijani nihajo med izjavama od 20. marca 1948 in 15. marca 1951 ter plebiscitom in »Times«-ovim predlogom o arbitraži, in ko dalje vidimo, kako se jim izmika iz rok področje B in menda tudi samo področje A, prihajajo pa do zaključka, da ni več daleč dan, ko bodo Italijani sami uvideli, da je mirovna pogodbata tudi zanje povojnješa od vseh njihovih pravnih današnjih prizadevanj in da so bili kaj nespametni, ko so jobjali.

Govih kipov iz Gorščetovih let v Ljubljani. Da je študiral pri Metrioviču, ne bo mogel nikdar polnomučno zakriti. Strogi stilistični arhitekt Meistrovič prihaja pri Gorščetu včasih še do izraza bodisi v linijah ali kretanjih. Največjo svobodoslobo je pokazal v moških figurah. Telesa izgube vsako težo in dajejo sluttiti sami z linijami risbe pomen človeške tragike. Linije so jasno čiste, široko sproščene, daleč

govih kipov iz Gorščetovih let v Ljubljani. Da je študiral pri Metrioviču, ne bo mogel nikdar polnomučno zakriti. Strogi stilistični arhitekt Meistrovič prihaja pri Gorščetu včasih še do izraza bodisi v linijah ali kretanjih. Največjo svobodoslobo je pokazal v moških figurah. Telesa izgube vsako težo in dajejo sluttiti sami z linijami risbe pomen človeške tragike. Linije so jasno čiste, široko sproščene, daleč

govih kipov iz Gorščetovih let v Ljubljani. Da je študiral pri Metrioviču, ne bo mogel nikdar polnomučno zakriti. Strogi stilistični arhitekt Meistrovič prihaja pri Gorščetu včasih še do izraza bodisi v linijah ali kretanjih. Največjo svobodoslobo je pokazal v moških figurah. Telesa izgube vsako težo in dajejo sluttiti sami z linijami risbe pomen človeške tragike. Linije so jasno čiste, široko sproščene, daleč

govih kipov iz Gorščetovih let v Ljubljani. Da je študiral pri Metrioviču, ne bo mogel nikdar polnomučno zakriti. Strogi stilistični arhitekt Meistrovič prihaja pri Gorščetu včasih še do izraza bodisi v linijah ali kretanjih. Največjo svobodoslobo je pokazal v moških figurah. Telesa izgube vsako težo in dajejo sluttiti sami z linijami risbe pomen človeške tragike. Linije so jasno čiste, široko sproščene, daleč

govih kipov iz Gorščetovih let v Ljubljani. Da je študiral pri Metrioviču, ne bo mogel nikdar polnomučno zakriti. Strogi stilistični arhitekt Meistrovič prihaja pri Gorščetu včasih še do izraza bodisi v linijah ali kretanjih. Največjo svobodoslobo je pokazal v moških figurah. Telesa izgube vsako težo in dajejo sluttiti sami z linijami risbe pomen človeške tragike. Linije so jasno čiste, široko sproščene, daleč

govih kipov iz Gorščetovih let v Ljubljani. Da je študiral pri Metrioviču, ne bo mogel nikdar polnomučno zakriti. Strogi stilistični arhitekt Meistrovič prih

VESTITI S TRŽAŠKEGA

NEPREKOSLJIVA DUHOVITOST

Odgovarjamo kominformistom pri „Delu“

Kitajski pregovor pravi: »Norec v enem dnevu lahko postavi več vprašanj, kot na njih modrijan lahko odgovori v enem letu.« Nehote smo se spomnili teh besed, ko smo prečitali osem vprašanj, ki nam jih postavlja »Delen v svoji zadnjini številki. S tem pa seveda nikakor nemočno trditi, da sedijo v uredništvu »Delov norci. Nasprotov! Ze večkrat smo prav v zadnjem času imeli priložnost, pohvaliti člankarje »Delov zaradi njihove sila visoke intelligence in duhovitosti...«

Tudi teh osem vprašanj je tako silno inteligentnih, da kar obstrmis, ki jih prečitaš. Ni kaj reči: kdor zna pa zna. Kominformisti so zares tiči. Kadur jim postavlja ja na vprašanja, na katera ne morejo odgovoriti, ti pridejo s protivvprašanjem, ki nimajo ne glave ne repa. Kar tako iz oblikov jih prilejejo. Ti se pa revez žnajdi!.. Tačko n. pr. jih ti vpraša: »Ali je res, da ste vi plačani agenti Moskve?« Oni ti pa ogroženo odbrusijo: »Zakaj se pa ti ne boriš za avtobusno zvezo na Mars?« Pa boš obležal na bojišču, kot s kolom pobit...

No, kljub vsemu bomo poskušali zadovoljiti njihovo radovednost, ker bomo tudi mi njimi postavili nekatera vprašanja, na katera bi pravilni imeli odgovor ne le mi, ampak tudi širok krog naše javnosti.

Torej pričnimo najprej z odgovori:

1) Že v naši številki od 29. junija t. l. smo točno pojasnili smisel izjave dr. Agneta: o odhodu tujih čet z našega ozemja. Dejali smo: dr. Agneth je vstal v mestnem svetu proti demagogiji kominformistov, ki so izvlekl na dan zahtevalo po odhodu tujih čet z našega ozemja, ne glede na dolobne mirovne pogodbe, ki vsebujejo jasna določila, kdo ima pravico zahtevati odhod tujih čet in kdaj. Ta pravica pripada guvernerju tri meseca po nastopu njegovega položaja, ne pa kominformistom in »Delen.«

Ne bi se ponavljali, če ne bi vedeli, da je to edini argument, s katere hočejo kominformisti — v pomanjkanju vsakega drugega — nastopiti v volivni kampanji proti nam.

2) »Delen nas vpraša, če je res ali ni res, da nekateri naši vedo o tajni pogodbi med Titom in Anglezji za razkosanje STO-ja itd. Ob tem vprašanju smo obstali kar z odprtimi ustimi in s strahom smo prešli na sledenje vprašanja, če tam morda ne stoji, če je res ali ni res, da nekateri naši vedo, kdaj bo sosedova koklja izlegla piščance. Priznamo: na to vprašanje ne vemo kaj odgovoriti.

3) Zakaj ne protestiramo proti legalni priključitvi cone B k Jugoslaviji? Naj gospodje malo bolj martljivo čitajo »Demokracijo« — jim bo samo koristilo — pa bodo na to vprašanje kmalu imeli odgovor.

4) Ali se res strinjam s Titovo zunanjim politiko? Kadur v kolikor bo jugoslovanska zunanjina politika v skladu z živiljenjskimi konflikti tržaških Slovencev, ji ne bomo nasprotovali. Presojali pa bomo sami! Nam našega staljene narekuje partiska centrala v Moskvi, zato lahko objektivno in samostojno presojamo vsak politični pojavi.

5) »Delen vpraša, če se nam prav res zdi, da se čuti v Trstu že sedaj drugo ozračje, nov duh, večja svoboda?« Kaj menijo gospodje kominformisti, če ne bi na našem področju vladal duh svobode, ali bi se mar smelo »Delen« in vsa njih.

Dekliška kolonija SOD v Devinu

(Nadaljevanje s 3. strani)

da bo vse pravočasno pripravljeno, same pa »zgrajene« za zaključno preditev sebi v čast, svojim matricam pa v obilno radost.

Tako poteka življenje v naši dekliški koloniji. Resda v nesklenjeni sreči stotih mladih sreč, in kar sitna je misel, da bi temu nedolžnemu raju nekoč, morda v bližnjih tednih že bilo kraj.

Upamo, da nas vreme ne bo izdalio in da bo sončni bog na svojem zlatem kolesu še in še mnill čez široko obzorje. Sredi septembra pa se bodo naše deklice, okrepljene in prenovljene z zdravjem, vrnile in starejši in na novo izobraževalno delo v tržaških solskih poslopjih.

Nekaj »letoviščarjev« pred repentaborsko šolo

Mladinsko letovanje SOD na Repentabru

Nad dvajset mladih in veselih obrazov me je pozdravilo, ko sem se približal repentaborski šoli. V njej so na poletnem oddihu otroci, ki jih je poslalo Slovensko dobrodelno društvo iz Trsta, da si v srežem zraku okrepijo svoje mlado telo.

Komaj dober teden so tukaj in že se jim pozna, da sta jim sončni zraki dala novo barvo. Razgovarjal sem se z njimi in veselo so mi pripovedovali, da so zelo zadovoljni. Po izdatnem zajtrku odhiti je vsako jutro v bližnji gozdicek pod starodavno cerkvijo. Med igro se dobro založijo z malico, da laže čakajo do kosila. Tam skačejo in se razlega naša pesem po vasi Vaščani kaj radi postojijo pred šolo in prisluhmejo petju.

Zaujali so mi tudi, da pripravljajo za konec letovanja kraljevsko preditev, s katero bodo razveseli svoje starše in prijatelje. Tako bodo združili veselo zabavo s koristnim spoznavanjem slovenske besede.

ZADNJA SEJA OBČINSKEGA SVETA V NABREŽINI

OBRAMBA NAŠIH PRAVIC

Pretekli petek dne 17. t. m. je zaključil svoje zasedanje prvi vojni svobodno izvoljeni občinski svet v Nabrežini. Odbornik za javna dela Slavec je takoj v zacetku seje naprosil občinski svet za odobritev nekaterih vstopov na raznajavna dela, in sicer: za izredna in najnovejša dela pri slaćilnicu, katera je podjetje že izvršilo, 184.600 lir. za napravo nove električne ure na zvoniku v Sempolju 420.000 lir.; za isto v Mayhinchah 650.000 lir.; za napravo poda s parketi v pritličnih uradilih občinske hiše v Nabrežini; 228.000 lir ter slednjih napeljavo v izpopolnitve električne luči v solskih poslopijih v Sempolju, Mayhinchah, Cerovljah in Medjevasti 275.000 lir. Odbornik Slavec je še sporočil, da se bo za vse te izdatke naprosilo ZVU za poseben prispevek, nakar je občinski svet odobril vse gorje navedena dela.

Pri slučajnostih je župan najprej sporočil, da želi odbornik Skerl začeti z razpravo o odgovoru občine.

Osem let po kapitulaciji Italije in štiri leta po izločitvi Trsta iz italijanskega državnega ozemlja se v Trstu dogajajo zares čudne stvari!

Josip Klarič (Giuseppe Clarić) iz Vižovljev v občini Devin-Nabrežina je dobil od tržaškega sodišča poziv, naj se javi na kazensko razpravo, ker je obtožen na podlagi člena 351 in 261 zakona o kazenskem postopku zločinov:

a) da je v vojnem času dezertiral, ker je 5. januarja 1944 zapustil svojevlojno svoj vojaški oddelek (680 pešadijski polk »Legnano« v kraju PM 16, tako da ga niso mogli najti);

b) da je vzel s seboj vojaške predmete, ker je v okoliščinah časa v kraju, o katerih se govori pod a), odnesel vojaške predmete, ki so mu bili dodeljeni.

Poziv je imel dostavek, da mu bo tržaško sodišče poslalo policisko spremstvo na podlagi člena 261 odst. 10 zakona o sodnem postopku v kolikor bi se sam ne javil dolgočas dan na kazensko razpravo.

Svojčas smo objavili ukaz pravne oddelka ZVU o nepristojnosti italijanskih sodišč za prebivalce STO-ja, zato se moramo danes z največjim začudenjem vprašati, kako to, da se podrejeni tržaški sodni organi ne ravnajo po dobljenih smernicah.

Razen tega gre v navedenem primeru za tako očitno kršitev temeljnih političnih načel, na podlagi katerih se je razvila druga svetovna vojna, za kršitev duha mirovne pogodbe z Italijo ter za žaljenje pravne in politične čute slovenskega človeka, ki se je v tej vojni ka-

kor koli boril za skupno zaveznico

sko stvar, tudi z dezertiranjem iz italijanske, to se pravi sovražitve vojske, da moramo zares postaviti odločno vprašanje:

»Kaj misli ZVU glede navedenega primera? Kako misli ZVU zaščititi tržaške prebivalce, zlasti omenjene slovenske narodnosti, ki jih italijanska justica preganja zaradi izkazanih simpatij za vezevniško stvar, v drugi svetovni vojni?«

Kako misli postopati proti podrejenim sodnim organom, ki se smejijo v brk vsem ukazom pravnega oddelka ZVU o nepristojnosti italijanskega sodstva za prebivalce STO-ja?

SMRTNA KOSA

Na Prosek u. dne 19. avgusta preminala gospa Frančiška Kalce 77. let starosti. Pokojnica je bila zavedna Slovenka in je svojo številno družino vzgojila v strogo narodnem duhu.

Svojcem, zlasti pa g. Alojziju Kalcu, članu izvršnega odbora SDZ, izrekamo naše sožalje!

ZAHVALA

Tem potom se zahvaljujemo vsem, ki so pospremili k zadnjemu počitku.

Frančiško Kalce roj. Regent

staro 77 let.

Posebno zahvalo izrekamo sorodnikom, č. g. župniku, nevskeemu zboru s Prosek-Kontovelja, zastopnikom SDZ ter vsem da-

ZALUJOCI OSTALI

Prosek, 21. avgusta 1951.

Tržačani na Barbani

V predzadnjem »Giornale del Lunedì« smo brali, da je v nedeljo 12. avgusta poseben viak odpeljal tisoč tržaških romarjev na Barbano in da je to tradicionalno romanje organizirala neka frančiškanska ustanova »Morska zvezda«. V vsem članku je resnica samo to, da je poseben romarski vlak odpeljal ob 7.15 iz Trsta, vse drugo pa je pravljica je »Tisoč in ena noč!«

Resnica pa je ta: Slovenski tržaški duhovniki so organizirali veliko skupno romanje na Barbano. Vse tržaških romarjev iz mesta in dežele je bilo skupno 1880. Romanje se je udeležil tudi tržaški škof msgr. Santin. Vse romanje je prav lepo uspelo. V analih na Barbani imajo zapisano, da so prvi slovenski romarji začeli prihajati v skupinah na Barbano že v 15. stoletju. To pomembno 400-letnico so hoteli naši duhovniki proslaviti s tem izredno velikim skupnim romarskim shodom. Prav vsi zavedni Slovenci smo zadovoljni, da je to veliko romanje tako lepo uspelo. Barbana, še ni slišala take skupne slovenske pesmi kot v nedeljo 12. avgusta. Pri popoldanski evharistični procesiji pa so donele po otoku Marijine litani. Romarji so tudi poslali pozdravni telegram svetemu očetu.

Na nekem višjem mestu so bili v skrbih zaradi tako velikega romarskega slovenskega shoda na Barbani. Bali so se, da prihajajo naši Primorci na Barbano s političnimi cilji! Kako je to poniglavovo!... Ti ljudje so kakor vredni potomec »Lunedie«, tržaški časopis.

»Giornale del Lunedì«, ki enostavno resnico zamolči in zaokroži v laž. Naš odgovor takim ljudem je samo eden: na svoji zemlji smo, v svoji hiši živimo! Pojemo in molimo ter govorimo kakor nas je mati učila!

S P M
opozarja tržaško
javnost na snojo
osakovanje septembrs
ko prireditev na
Opčinah!

Obvestilo kmetovalcem!

Obveščamo zainteresirane kmetovalce, da bo kmetijsko nadzorstvo organiziralo prve dni septembra podučni izlet. Ogledali si bomo nekatera posestva v gorskih predelih Lombardije in Beneševje.

Kdor se želi udeležiti izleta, se mora vpisati pri Kmetijskem nadzorništvu v ulici Ghega št. 6 - tel. 86-73. Istočasno pa mora položiti 2500 lir za prednarocitev prenošišča. (Prevoz je brezplačen, udeležencem pa plača poleg prenošišča tudi hrano!

Radio Trst II
306,1 m ali 980 kc sek
NEDELJA, 26. avg.: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Aktualnosti. — 12.00 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 21.00 Z domače knjižne police. — 23.00 Slovenske pesmi. — 22.00 De Falla: Noči v španskih vrtovih.

PONEDELJEK, 27. avg.: 13.00 Popoldanski koncert. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 21.00 Vokalni koncert Slavice Battistuta. — 23.00 Ljajov: 8 ruskih narodnih pesmi.

TOREK, 28. avg.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Mamica pripravlja. — 20.00 Vokalni koncert tenorista Dušana Pertola. — 21.00 Vzori mladih - Izraba vodne sile. — 22.00 Dvorak: Simfonija št. 5. Iz novega sveta.

SREDA, 29. avg.: 18.15 Koncert za klavir št. 5. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.00 Evropski koncert. — 20.30 Naša šola. — 21.00 Vokalni kvartet. — 22.30 Koncert violiničnika Stefanija Nedeljeva.

CETRTEK, 30. avg.: 13.00 Vokalni duet in harmonika. — 19.00 Slovensčina za Slovence. — 21.00 Radijski oder - Finžgar: NASA KRI, nato Večerne melodije.

PETEK, 31. avg.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Pogovor z ženo. — 20.00 Koncert violinista Karla Sancina. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.00 Mojstri besede - Venceslav Novak.

SOBOTA, 1. sept.: 13.00 Sramel kvintet in ženski duet. — 19.00 Oddaja za najmlajše - Carobna tančica. — 21.00 Operne arije in fantazije. — 22.00 Sobotni varieté. — 22.30 Večerni pleš.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiskar: Diskarna »ADRIATIK«, d. d. v Trstu

Mizarji !
Deske smrekove, macesne in trdih lesov, trame in parke tete nuditi najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 T R S T
Viale Sonnino, 24

Hlače in letne obleke
iz mako bombaža in vlnene fresko
v bogati izberi - po najnižjih cenah

MAGAZZINI DEL CORSO
TRST, Corso I - Borzni trg (Piazza della Borsa)

URARNA UL. ROMA 19 **ZLATARNA**

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH! LA-
STNA DELAVNICA, KUPIM IN ZAMENJAM, ZLATO, SREBRO
IN DRAGULJE